

El llenguatge

El mateix president 22/VIII/1980

Quan llegim, en els articles que es publiquen sobre l'actualitat política, frases que ens parlen del propi Pujol, el propi rei, el propi Estatut, el propi Parlament, la pròpia Generalitat..., ens sentim induïts a creure que deuen ésser molts els qui posseeixen un Pujol, un rei, un Estatut, etc., i que en aquell moment, per tal de determinar de quin es tracta, especifiquen que és el propi, d'aquell que pertany a algú de qui és qüestió, amb què se'l diferencia clarament dels que pertanyen als altres.

Aquest és, efectivament, el valor que té, en català, l'adjectiu propi: «que és d'una persona o cosa amb exclusió de tota altra; d'un mateix i no d'un altre». Per això, és molt freqüent que aquest adjectiu vagi acompanyat d'un possessiu, especialment en frases com els seus propis ulls, la seva pròpia llengua, el seu propi pare, que tenen un cert to emfàtic, o bé que sigui usat amb el mateix valor que el possessiu, com quan diem Ho sap per pròpia experiència o bé Va desistir de l'ús de la llengua pròpia.

Per tant, una cosa és dir, per exemple, Els catalans tenim el nostre propi Parlament (o Parlament propi, amb què indiquem, correctament, el fet d'una possessió exclusiva nostra, que no compartim amb ningú, i una altra de molt diferent «Ho hauria de decidir el propi Parlament», frase que resulta incorrecta si pretenem indicar que és precisament el Parlament i no qualsevol persona o institució qui hauria de prendre una determinada decisió. En aquest cas, en català, hom recorre a l'adjectiu mateix. Hi recorre el llenguatge col·loquial, quan és autènticament espontani —El mateix director els va sortir a rebre— i hi hauria de recórrer el llenguatge escrit en tota ocasió, alliberat d'un cop de la supeditació a models forasters: Ho nauria de decidir el mateix Parlament. El mateix president va reconèixer que era veritat. Hi assistira el mateix rei. La col·locació de l'adjectiu mateix després del nom o grup nominal, confereix llavors més èmfasi a l'expressió i evita l'ambigüitat que es podria produir en aquells casos en que aquest adjectiu es pogues interpretar com a indicador d'identitat: Ens ho va dir el dependent mateix.

Albert Jane